

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

תוכן עניינים

- א. קיבת שחיטת עובד כוכבים נבלה אסורה.....1
- ב. המעמיד בשרף הערלה אסור מפני שהוא פירי ... שהמעמיד בשרף העלין ובשרף העיקרין מותר בשרף הפגין אסור מפני שהוא פירי.....3
- ג. ואלו דברים של עובדי כוכבים אסורין ואין איסורן איסור הנאה חלב שחלבו עובד כוכבים ואין ישראל רואהו.....5
- ד. והפת ... שלהן.....8
- ה. רבי ובית דינו התירו השמן.....9
- ו. והשלקות וכבשין שדרכן לתת לתוכן יין וחומץ.....10
- ז. וטריט טרופה וציר שאין בה דגה כלבית שוטטת בו והחילק וקורט של חלתית ומלח שלקונדית הרי אלו אסורין ואין איסורן איסור הנאה.....12
- ח. חלב טהור עומד חלב טמא אינו עומד.....13
- ט. פעם אחת הלך רבי למקום אחד וראה פת דחוק לתלמידים אמר רבי אין כאן פלטר ... פלטר עובד כוכבים לא אמרן אלא דליכא פלטר ישראל אבל במקום דאיכא פלטר ישראל לא.....15

דף לה.

א. קיבת שחיטת עובד כוכבים נבלה אסורה

שחיטת נכרי¹ נבילה דאורייתא, אפילו הוא קטן, אפילו אינו עובד עבודה זרה², כגון גר תושב או מאומות שאינם עובדים עבודה זרה או גר שמל ולא

¹ שו"ע ונו"כ יו"ד ב א ושמלה חדשה שם

² לדעת התוספות (ג' ע"ב ד"ה קסבר כותים גרי אריות הן) והרא"ש (פ"א סי' ה') דילפי מוזבחת כמו שכתבתי בפנים, פשוט הוא דכולהו לאו במצות זביחה איתנהו, וכן הוא דעת הר"ן (א' ע"א ד"ה ולענין הלכה). אבל לדעת הרמב"ם איכא פלוגתא, וזה לשונו פרק ד' מהלכות שחיטה (הל' י"א), נכרי ששחט, אף על פי ששחט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

טבל כראוי³, ואפילו בדק לו ישראל כשר הסכין, ועמד על גביו, וראה ששחט יפה, שנאמר (דברים יב פסוק כא) וְזָבַחְתָּ וְאָכַלְתָּ, כל שישנו במצות וְזָבַחְתָּ, הוה ליה זביחתו זביחה, וכל שאין בו זְבִיחָה אין זביחתו רק כנהרגה ונבילה היא.

ומכל מקום מותרת בהנאה, אפילו שחיטת נכרי העובד עבודה זרה, שאין אומרים סתם מחשבת נכרי לעבודה זרה והוה ליה תקרובת עבודה זרה דאסורה בהנאה.

אבל שחיטת מין כלומר כומר לעבודה זרה⁴, הואיל ואדוק בה, יש להחמיר ולאסור סתם שחיטתו בהנאה, אפילו עורה⁵.

בפני ישראל בסכין יפה, ואפילו היה קטן, שחיטתו נבילה ולוקה על אכילתה מן התורה שנאמר וקרא לך ואכלת מזבח. מאחר שהזהיר שמא יאכל מזבח, אתה למד שזבחו אסור. וגדר גדול גדרו בדבר שאפילו כותי שאינו עובד עכו"ם שחיטתו נבילה, עכ"ל. וביארו הכסף משנה והב"ח (ד"ה שחיטת עכו"ם נבילה) והמ"ז (ס"ק א') דבריו, דברישא איירי בנכרי העובד עבודה זרה דאסור מדאורייתא. ואחר כך כתב וגדר כו', וקאי אאומות שאין עובדים ואגר תושב, דהני מדאורייתא שרי, דקרא וקרא לך גו' קאי אוזבחו לאלהיהם דסליק מיניה, דהיינו בעובד עבודה זרה דווקא, אלא דחכמים ז"ל אסרו משום גדר. והש"ך (ס"ק ב') השיג עליהם ופירש דברישא איירי הרמב"ם בכל האומות, עובד ואינו עובד. ומה שכתב וגדר, קאי אכותים שגזרו עליהם בימי רב אמי ורב אסי, כדאיתא ריש חולין (ו' ע"א). תבואות שור שם א

³ פשוט בכמה מקומות, ומהם ריש סימן קכ"ד (סעיף ב') דכל זמן שלא טבל כראוי הרי הוא כגוי לכל דבריו. ⁴ בחולין דף י"ג (ע"א) דייקנן מדתנן שחיטת נכרי נבילה, הא דמין, פירוש כומר בין עכו"ם ובין ישראל. לעבודה זרה, פירוש, אסורה בהנאה כתקרובתה. ומימרא זו השמיטה הרי"ף והרמב"ם והרא"ש והטור וכל הפוסקים המפורסמים. ובתורת הבית ארוך (בית א' שער א', ח' ע"ב) וקצר (שם, ד' ע"ב) כתב נכרי ששחט פסול, התחיל א' מהפסולים כגון נכרי או מיאני כו', שחיטתו פסולה. ולא הביא כברייתא דשחטה מיאני אסורה בהנאה. רק רבינו ירוחם (נמ"ז ח"א, קט"ז ע"א) כתבה, ובבית יוסף (ד"ה ומ"ש אפילו אחרים רואים אותו) הביאה, ולא בשלחן ערוך, ולבוש (סעיף א') ופרי חדש (ס"ק ב') הביאה, וכן ש"ך סימן ד' (ס"ק ג'), ותמהני שלא הרגישו לתת טעם להשמטת הפוסקים מימרא זו. ולעניות דעתי נראה פשוט, דטעמא מדאמרינן התם בגמרא (י"ג ע"ב) גוים שבחוץ לארץ לאו עובדי עבודה זרה הן, אלא מנהג אבותיהם בידיהם. ופרוש, שאינן יודעים בטיב עבודה זרה, ואינן אדוקים בה כל כך להיות מחשבתם לה, בין כומרים בין אינן כומרים. ועיין פירוש המשניות ריש חולין (פ"א מ"ב) ומתניתין דשחיטת נכרי (י"ג ע"א) דדייקא מינה הא דמין לעבודה זרה היינו בארץ ישראל, כדמשמע התם בתוספות (ע"ב) ד"ה נכרים, דבארץ ישראל הו' מיעוטא מינים בזמנים הקודמים דהוה ידעי בטיב כו'. ונראה דהשתא לא מפלגינן, ותדע, דבכל דיני ניסוך דמקלינן האידנא מטעם גוים שבזמן הזה אינן יודעים בטיב כו', לא אשתמיט שום פוסק לחלק בין נכרי לכומר. והב"ח כתב ריש סימן קכ"ג (ד"ה ובספרי דפוס הראשונים) והביא ש"ך שם (ס"ק ב') דאפילו חזינן דשפכי ליה קמי עבודה זרה, מותרת בהנאה מטעם דלא הוה ניסוך. ומכל מקום לא מלאני לבי להתיר לכתחילה, כיון שלא מצאתי ההיתר מפורש, כי אם בדעבד במקום הפסד. תבואות שור שם ג

⁵ כן פשוט בש"ס (ע"ז כ"ט ע"ב) והרמב"ם הלכות עכו"ם (פ"ו הל' ג') דאם שחטה לעבודה זרה נעשה כולה תקרובת אפילו עורה ועצמותיה וקרניה וטלפיה ופירשה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ומ"מ בדיעבד כשבא ליד ישראל יש להקל בהנאה במקום הפסד בסתם שחיטתו ששחט לשולחנו ולא ולא שמענו שחשב לעבודה זרה, כיון שאינם אדוקים כ"כ בזמן הזה, אפילו הכומרים, שנאמר סתם שחיטתן לע"ז.

ודוקא אם שחט הכומר, אבל הרגה מותרת בהנאה שאין דרכן לעבודה זרה אלא דרך שחיטה.

דף לה:

ב. המעמיד בשרף הערלה אסור מפני שהוא פירי ... שהמעמיד בשרף העלין ובשרף העיקרין מותר בשרף הפגין אסור מפני שהוא פירי

המעמיד גבינה⁶ בשרף פגי ערלה⁷, או בקיבת תקרובת עכו"ם, או בחומץ יין של עכו"ם הרי זו אסורה בהנייה, אף על פי שהוא מין בשאינו מינו ואף על

⁶ רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק מז הלכה כו

⁷ דעת רבינו שערלה ודאית של עכו"ם אסורה בהנאה וע"ש שם י הלכה ט וכ"כ רדב"ז ולחם אבירים כאן, ועיין דרך אמונה בפתיחה להלכות ערלה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

פי שהוא כל שהוא, שהרי הדבר האסור הוא הניכר, והוא שעשה אותה⁸ גבינה⁹.

ודוקא¹⁰ בשרף היוצא מהפגים¹¹, אבל בשרף היוצא מן העלים ומן העיקרים אין בו משום ערלה. בד"א באילן מאכל אבל באילן סרק אף היוצא מן העלים ומן העיקרים כפרי שלהם דזהו פרי¹².

⁸ ועיין פרי חדש יורה דעה סימן צח ס"ק ז שכתב נמצא שג' סברות יש בדבר. הנה דעת התוספות ור"ת דליכא שום איסור מעמיד כלל, דהעמדה לא חשיבא מעמא אלא הכל תלוי בנותן מעם. ודעת הרמב"ם ורוב הפוסקים דאיסור מעמיד איתיה בכל האיסורין וזולת בבשר בחלב דהוי בנותן מעם. ולדעת המרדכי ורבינו ירוחם אף בבשר בחלב איכא איסור מעמיד. וראיתי באיסור והיתר הארוך כלל כ"ה [דין ז] שכתב בשם ר"ת דאין העמדת גבינה אוסר מדאורייתא אלא בששים ע"כ. וזה אמת ויציב דאיסור מעמיד ליתיה אלא מדרבנן, אבל סברת התוספות בחולין וסברת ר"ת שהביא המרדכי משמו דהעמדת גבינה אינה אוסרת כלל אלא תלוי בנותן מעם אינו מכוון ואין ראוי לסמוך עליו. וגם דעת המרדכי ור"י שסבורין דאף בבשר בחלב איכא משום מעמיד, אינו מחוור דהא קתני אם יש בה בנותן מעם אסורה משמע דאי ליכא נותן מעם שריא, ושמא י"ל דהכי קאמר הבא להעמיד בעור הקיבה אם יש בה בנותן מעם דהיינו כדי להעמיד בה אסורה וההעמדה גופא חשיבא מעמא וקרי ליה תנא נותן מעם ודחוק הוא. אי נמי אפשר לפרש כמו שכתב המרדכי גופיה [שם] דמתניתין מיירי כשהיה עם עור הקיבה דבר של היתר המסייע לו להעמידו דאז ליכא למיסר משום מעמיד ושריא בששים ע"כ. וגם זה אינו מחוור כלל, חדא דהא מתניתין סתמא קתני משמע דאף דליכא היתר המסייע, ותו דטפי הוה ליה לתנא למתני דין איסור מעמיד דהוי חדושה מלאשמועין היכא דאיכא מעמא דהוי פשיטא, באופן שאין לזוז משיטת רוב הפוסקים דאיכא איסור מעמיד בכל האיסורין וזולת בבשר בחלב וכמו שכתב המחבר לעיל בסוף סימן פ"ז [סעיף יא]

⁹ א"ת מ"ש ממחמץ ומתבל שם בהלכה זו והלא גם החימוץ ניכר בכל העיסה וכן התבלין ניכרין בכל התבשיל ובשלמא מחמץ איכא למימר שאינו ניכר שאין השאור ממחר חימוצו ובלא שאור מתחמצת העיסה אבל תבלין קשיא שאין הקדרה מתבלת בלא תבלין. וי"ל דשאור ותבלין שנתערבו שלא במינם אפשר לעמוד על הטעם הילכך אם אין שם טעם האיסור מותר אבל מעמידי הגבינה אי אפשר לעמוד על טעם האיסור וכי תימא יתבטל בששים כשאור האיסורין ליתא שהרי הדבר האסור הוא הניכר ואין טעמו ניכר. עוד נראה לומר שרבינו תירץ קשיא במה שכתב והוא שעשה אותו גבינה כלומר השאור והתבלין אף על פי שניכרין אין השאור עושה את העיסה ולא התבלין עושים את הקדרה אבל דבר המחמץ עושה אותה גבינה וכאילו היא כולה חתיכה דאיסורא וזה טעם נכון. רדב"ז שם.

¹⁰ דרך אמונה הלכות מעשר שני ונמסר רבני פרק ט ס"ק קג

¹¹ חזו"א שביעית סי' י"ד סק"ז וכמו שפסק רבנו בפי"ז משמיטה הי"ט כ' וחזר בו ממש"כ בסק"ו שם ע"ש וזה דלא כתי"ט ותוס' אנשי שם ע"ש ועי' בזה בנמסר הלולים עמוד ס"ט ובירו' בעי מה הדין מעמיד בשרף תרומה ועי' בחזון נחום דלגמ' דידן המעמיד בשרף תרומה מותר אפי' בשרף הפגין ועמ"ש"כ בפט"ו מתרומות ה"ד.

¹² והקשה בתי"ט פ"א דערלה מ"ז דבפמ"ז ממאכ"א הכ"ב כתב רבנו המעמיד גבינה בשרף פגין ערלה ה"ז אסורה בהנייה משמע דוקא בשרף הפגין ולא בשרף העליון והעיקרין ולמה לא הביא דבאילן שאינו עושה פירות גם המעמיד בשרף האילן אסור כמ"ש"כ כאן גבי שביעית דקטפו זהו פרי, ואפשר דרבנו ס"ל דקטף האילן אינו אוכל אלא עומד לריח כמ"ש הצרי אינו אלא שרף הנוסף מעצי הקטף וצרי הוא מסממני הקטרת וקאי לריח ולהדליק כמ"ש בשבת כ"ה א' אבל רבנו בפיה"מ כאן כ' דקטף הוא אילן אפרסמון הנקראת בל"ס ואפרסמון קאי לבשמים כמ"ש בשבת כ"ו א' היינו דוקא בשביעית שנוהג בכל דבר שהנאתו וביעורו שוה אבל בערלה שצריך עץ מאכל זה אינו עץ מאכל ול"ש לאסור בו ואפי' להסוברים דורד יש בו ערלה ה"מ ורד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ג. ואלו דברים של עובדי כוכבים אסורין ואין איסורן איסור הנאה חלב שחלבו עובד כוכבים ואין ישראל רואהו

חלב¹³ שחלבו גוי ואין ישראל רואהו אסור, שמא עירב בו חלב טמא¹⁴, לא שנא חלבו לצורך ישראל או לצורכו¹⁵ בכל מקרה אסור¹⁶.

ואפילו לא היה לו דבר טמא בעדרו, חיישינן שמא כבר נתן בו דבר טמא בכלי, כיון שלא ראהו הישראל מתחלת החליבה¹⁷.

שראוי לאכילה כמ"ש בירו' כאן פ"ז ה"ו כו' ההן וורד כו' תני ר"ח אוכל אדם הוא אבל אפרסמון שאין עיקרו אלא לריח אינו עין פרי ויתכן שפטור ג"כ ממעשר ואפי' אם ראוי ג"כ הרי מבואר בנדה ג"א ב' דדבר הראוי לתבל אם אין ראוי לאכילה בפ"ע פטור ממעשר ולכן גם ערלה אין בו ורק שביעית נוהג. דרך אמונה באור ההלכה הלכות שמיטה ויובל פרק ז הלכה ב

¹³ שו"ע וחנ"כ יו"ג קטו א

¹⁴ עי' בשלמי הגבורים במרדכי פרק ב' דע"ז שכ' דהגוים שבימינו אף על גב דנזהרים מחלב טמא מחמת שנמאס בעיניהם אפ"ה אין להקל שאין לחלק בין גוים הללו לגוים שבשאר מדינות ולא חלקו חכמים בדבר עיין שם וכיוצא בזה כ' גם זקני הלבוש בריש סי' זה דאע"פ שגם הם אין רגילין לאכול חלב טמא רק מבהמה טהורה אפ"ה אסורה מפני שאין נזהרין בה כ"כ וחיישינן אפי' לא היה לו דבר טמא בעדרו וכו' עיין שם והנה בשו"ת מהר"ש דוראן בחוט המשולש שבתשו' התשב"ץ סי' ל"ב (דף ט"ז ע"ב) מצדד להיתיר מה"ט וכיוצא בזה כ' גם בשו"ת זכור לאברהם (להרב מהר"א אביגדור ז"ל) חיו"ד סי' פ' לדינא עיין שם ובה ראיתי בס' ערך שי בחידושי לס' זה שהביא דברי המהר"ש דוראן שבתשו' התשב"ץ הנזכר בדבר פשוט ופסק כן לדינא אמנם יעוין בשו"ת זרע אברהם חיו"ד סי' כ"ה שכ' דאין לסמוך על מה שהוא מאוס להם דיש לחוש אפי' אם מאוס להם מוכרים לאחרים וכמ"ש הרשב"א בתורת הבית הארוך שער ו' דחלב שנמצא ביד גוים אסור דאע"פ שהיא מאוס להם מוכרים לאחרים עיין שם ועי' בשו"ת חקקי לב ביו"ד סי' ל"ב שהרחיב הדיבור בזה והביא דברי אחרונים בזה והעלה ג"כ לדינא כדברי הרב זכור לאברהם הנ"ל דאין לסמוך כלל על ההיתר דחלב טמא הוא מאוס להם עיין שם. דרכי תשובה ח

¹⁵ ולא אמרינן כיון שחלבו הגוי לצורכו לא עירב בו דבר טמא, שגם הגוים אין רגילין לאכול חלב רק מבהמה טהורה, אפילו הכי אסורה מפני שאין נזהרין בה כל כך וחיישינן. לבוש ומ"ז שם א

¹⁶ ועי' חת"ס סי' ק"ז בדיון מי שאוכל פת שנילוש עם חלב עכו"ם אם יכולים לצרפו לזימון יעו"ש שהעלה דיכולים לצרפו.

¹⁷ עיין (בשו"ת חוט המשולש ח"ד מספר התשב"ץ מטור הראשון סימן ל"ב) [ועיין (בתשובת ח"ס סימן ק"ז)] שהאריך להביא ראיות דחלב נאסר במנין כיון נסך וכו' ומש"ה גם במקומות דאין שום חשש חלב טמא כל שאין ישראל רואהו אסור ודלא (בהרדב"ז) ופר"ח. ואף אם לו יהא הלכה כהרדב"ז כבר קבלו אבותינו עליהם כאותה דעה דמחמיר ואסור על בני אשכנז מדינא ואין לו התרה וקרוב בעיני לנדר דאורייתא. וכתב דצריך עיון גדול מאין נתפשט ההיתר הלא תערוכתה אוסר אפילו הכלים. ואפשר כשם שכתב הכ"מ בדעת הרמב"ם שלא נזרו אלא אחלב בעין ולא על החמאה שכבר נשתנה כן י"ל כשנילושה עם קמח ונעשה מצירופם עיסה ונאפית פנים חדשות באו לכאן וה"ל כנשתנה ויש לזה פנים במסכת כריתות דף ה' כו' אך חלילה לסמוך ע"ז פ"ת שם ג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ואם היה הגוי חולב בביתו לצורך ישראל, וישראל יושב מבחוץ מתחילת החליבה עד סופה, אם ידוע שאין לו דבר טמא בעדרו, מותר אפילו אין הישראל יכול לראותו בשעה שהוא חולב. ויבואר עוד להלן דף לט: בעזה"ת.

ולכתחילה יזהר שיהא הישראל בתחילת החליבה ויראה בכלי שחולבין בו שלא יהא בו דבר טמא. ונכנס ויוצא באמצע, שהגוי חושש לערב בו חלב טמא, והחלב מותר.

ונהגו להחמיר שלא יחלוב הגוי בכליו שדרכו להחליב בו שמא נשארו בו ציחצוחי חלב של גוי, מיהו בדיעבד אין לחוש לכל זה ויתבאר להלן שם בעזה"ת. אם חלבו גוים מקצת בהמות של ישראל בבית ישראל ולא היה שם ישראל, ואחר כך בא ישראל אל האחרים, עכשיו בזמן הזה שאין דבר טמא מצוי כלל מותר, מיהו אם לא בא שם הישראל עד לאחר שנחלבו כולם הואי כחלב שחלבו גוי שאסור, אף על פי שאין דבר טמא בעדרו, הואיל וחכמים אסרוה לא פלוג רבנן¹⁸.

חלב של גוים אוסר כלים שנתבשל או נכבש¹⁹ בהן כשאר איסור²⁰, אף על פי שאינו רק ספק שמא עירב בה דבר טמא. וכן גבינותיהם גם כן אסורים מטעם הואיל ואסרום חכמים, אבל חמאה שלהם אפילו במקום שנהגו בה איסור אינה אוסרת הכלים שנתבשלה בהם, שהרי חכמים לא אסרוה כאשר יתבאר בסמוך בעז"ה, וכן תערובת שלה אינה אוסרת, שאם נתערבה בהיתר הכל מותר.

חלב של גוים שנאסר בעודו חלב, אין מועיל לו אם יעשו אחר כך גבינה או חמאה ממנו, לומר כיון שאין חלב טמא נקפה ודאי חשב הגוי מתחלה לעשות ממנה גבינה ולא עירב בה דבר טמא, אלא החלב נשאר באיסורו וכל מה שנעשה ממנו אסור. ודוקא בסתם חלב אבל כשאנו יודעים שדעת העובד כוכבים היה לעשות גבינות מהחלב מותר לישראל לעשות אח"כ ממנה גבינות²¹.

¹⁸ לבוש וט"ז שם ו

¹⁹ רמ"א וט"ז שם ז

²⁰ ל"ד לבשולי עובדי כוכבים לעיל ס"ס קי"ג ד"א דאין אוסרת הכלים (וכן דעת א"ה כלל מ"ג ד"ו) דשאני התם דעיקר איסורין מדבריהן מחמת גזרות חתנות אבל הכא גזרו בו משום חשש איסור דאורייתא שיש בחלב עצמו וכן מחלק הא"ה כלל מ"ה. ש"ך שם יד
²¹ ש"ך שם יח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ישראל מומר²² מחלל שבת בפרהסיא או אפי' לא ראינוהו שחילל שבת בפני עשרה מישראל רק שיודע שיתודע לכל ג"כ בכלל מחלל שבת בפרהסיא מקרי, וכן מי שאינו מאמין בדברי חז"ל, דינו כגוי לענין זה, שגם אם אין דבר טמא בעדרו אסור משום דחיישינן שמא הביא חלב טמא ממקום אחר ולא אמרינן כאן נמצא כאן היה.

י"א²³ שבמקומות בו החלב הטמא יקר בהרבה מהחלב הכשר מותר לקנות חלב נכרי ויש אוסרים²⁴. אולם אם קיבלו במתנה אסור לכו"ע.

יש אומרים²⁵ שבארצות שקיים בהם חוק האוסר לערב סוגי חלב זה בזה, אפשר לשתות חלב עכו"ם. שהגוי חושש מלערב חלב טמא עם החלב הטהור. ויש חולקים²⁶ ואינם סומכים על חוק המדינה בחשש לתערובת של איסור תורה, וגם מחשיבים איסור זה ככל גזירות חכמים דאף שבטל הטעם לא בטל הדין. [ו]. ולדינא, ראוי ונכון להחמיר שלא לשתות חלב עכו"ם זולת במקום חולי או לתינוקות.

²² בס' שבילי דוד סוף אות א' שכ' דחלב של ישראל חשוד כל שאין דבר טמא בעדרו מותר ולא חיישינן שמא הביא חלב טמא ממקום אחר דאמרינן כאן נמצא כאן היה אבל של מומר מחלל שבת בפרהסיא או אפי' לא ראינוהו שחילל שבת בפני עשרה מישראל רק שיודע שיתודע לכל ג"כ בכלל מחלל שבת בפרהסיא מקרי וכן מי שאינו מאמין בדברי חז"ל דינו כגוי לענין זה שגם אם אין דבר טמא בעדרו אסור משום דחיישינן שמא הביא חלב טמא ממקום אחר ולא אמרינן כאן נמצא כאן היה עיין שם ועי' בכנה"ג בהגהות הטור אות ג' שהביא מדברי הספר הזכרונות דאסור לאכול גבינה ממי שאינו נזהר על סתם יינם משום שחשודים לשרות הקיבה שמעמידין בהם בחומץ של סתם יינם וכ' דאע"ג דאסור לאכול גבינה ממי שאינו נזהר על סתם יינם אבל בחלב אין הדין כן עיין שם. דרכ"ת שם ד

²³ עי' בבלי ובלחם הפנים ריש סי' זה שכ' דאפי' כשהחלב טמא הוא בשוה עם חלב טהור חיישינן זולת כשהטמא הוא ביוקר מהטהור לא חיישינן עיין שם ועי' בפרי תואר ס"ק ב' שכ' כן בהחלט לדינא וכ' וז"ל ולענין דינא במקומותינו נראה דשרי לקנות מעכו"ם חלב הגם שלא ראהו ישראל ולא עמד בצד העדר דהא חלב בהמה טמאה נמכר בדמים יקרים לשרים וגדוליהן וכמעט שוה על חד ארבע מחלב של טהורה ובודאי לא יערבו לו' אבל בדרך מתנה אסור דעכו"ם הפץ הוא לרצות אהובו ולמצא הן בעיניו ויבחר לתת לו דבר חשוב וכ' ובשאר מקומות דלא הוי חלב טמאה חשוב יותר מחלב טהורה הגם דהוא שוה קצת יותר אסור וכ' עכ"ל ועי' בשו"ת הרשב"ש (בן התשב"ץ ז"ל) סי' תקנ"ד שכ' כן בפשיטות דהיכא דחלב טמא הוא ביוקר מחלב טהור לא חיישינן שמא עירוב בו חלב טמא ומותר אפי' באין ישראל רואהו ומביא רא' לדבריו עיין שם וכ"כ הרב מהר"ש דוראן בתשו' שבסוף התשב"ץ בחוט המשולש סי' ל"ב וכן הוא דעת הרב מהרד"ף בס' מזמור לדוד דף ק"י ע"א

²⁴ יעוין בשו"ת זרע אברהם סי' כ"ה מחי"ד שמתמה על המקילין בזה וסומכין על שחלב טמא כגון של גמלים הוא ביוקר וחביב אצלם יותר מחלב טהור דאין לסמוך ע"ז דלפעמים מצטרף לו' לנכרי לזווי ואין קונה ממנו ומוכרו בערך החלב טהור עיין שם וכ"כ בעקרי הד"ט בחי"ד סי' י"ב אות ו' עיין שם ועי' בס' קהל יאודה בחידושי לס' זה שכ' שיש לחוש גם במקום שחלב טמא ביוקר משום כי לא כל העתים שוים שבזמן ששכיח לוקחים לרפואה וכיוצא אז הוא ביוקר אבל כשאין צריכין לרפואה וכיוצא אין קונין חלב טמא ואין לו קונים עלי' ומרויח הגוי בזיופו במה שמערבו בחלב טהור ליקח עבורו עכ"פ כמו שמשלמין בעד חלב טהור ע"כ אסור בכ"מ עיין שם וכ"כ בשו"ת חקקי לב חי"ד סי' ל"א לדינא עיין שם באריכות ועי' בס' חקר הלכה ערך אות ב' בדיני בישולי עכו"ם ס"ק ז' מ"ש בזה

²⁵ חזון איש. אגרות משה

²⁶ מנחת יצחק, קנין תורה בהלכה, וכ"ד הסמ"פ

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ומכל מקום הדריס בחוץ לארץ בקביעות וקשה להם להחמיר בזה, וגם אין באפשרותם להשיג חלב ישראל, הסומך על דברי המקילין יש לו על מה לסמוך, גם שלא במקום חול²⁷.

ד. והפת ... שלהן

יש דברים שאינם אסורים²⁸ מן התורה כלל, אלא שחכמינו הראשונים ז"ל אסרום עלינו כדי להבדיל אותנו מן העמים בתכלית ההבדל, כדי שלא נתערב ונרגיל עצמינו עמהם ועל ידי כך ימשכו הלבבות וקירוב דעתם אלו לאלו ויבאו להתחתן עמהם, הילכך לא אסרו אלא דברים הממשיכים לבות בני אדם ומצויין ביותר.

לפיכך גזרו על פת²⁹ של גוים³⁰ ואפילו במקום דליכא משום חתנות³¹, אסור ואפילו אין בו שום חשש משום כליהם, ואפילו אם לש הגוי ואפוא להם ישראל והוא לוקחו מן הגוי אסור ויש אסורים³² אפילו קנה קודם אפיה.

²⁷ ילקוט יוסף איסור והיתר כרך ב' עמוד צ

²⁸ שו"ע ונו"כ קיב א

²⁹ משמע דעת המחבר והרב בכל הסימן דאין איסור בפת של עובד כוכבים אלא כשאפוא עובד כוכבים וכמ"ש בב"י לדעת הרמב"ם והרשב"א דאע"פ שלשו וערכו עובד כוכבים כל שעשה בו ישראל מעשה באפייה מותר וע"כ לא כתב המחבר חלוקי הדינים דלישה ועריכה שכתב בב"י לפי שכל מ"ש בב"י היינו דוקא לדעת הר"ן והטור משא"כ להרמב"ם והרשב"א וק"ל וכ"פ הרב בת"ח כלל ע"ה דין ב' והביא שם הרבה מהאחרונים שסוברים כן. ש"ך שם א

³⁰ לענין פת של קראים יש להחמיר ולאסור פתם דומיא דגוים שהרי הם ג"כ אינן אוכלין פת שלנו. ובתשובות מבי"ט חלק (ב') (א) סימן ל"ח הביא בשם תשובת הרבני שמשון ואלו הקראים המחללין את המועדות כאילו מחללין שבתות וכאילו כופרים בכל התורה כולה ע"כ. וכן בתשובות רבי בצלאל בסימן ג' החמיר בקראים שבזמנינו שקלקלו מעשיהם ע"ש. פרי"ח

³¹ כגון שאין לו בנים דלא פלוג רבנן. ט"ז שם א

³² בס' ערך לחם (למהריק"ש) שהביא בזה דעת המחמירים לאסור גם אם לשו עכו"ם וערכו וקנה ישראל העיסה ממנו ואפוא וכ' ונראה לי דדוקא בפת בעל הבית החמירו כן וכשלא סתר ישראל העריבה וחזר וערכו אז היא שיש להחמיר עיין שם אמנם אנו אין לנו אלא דברי הש"ך סק"א שדעת המחבר והרב בכל ס' זה אינו כן וס"ל שאין איסור בפת של עכו"ם אלא כשאפוא דאם לא אפאה העכו"ם אף בעיסה של עכו"ם אפילו בפת בעל הבית והעכו"ם לש וערב העיסה מ"מ כשאפאה ישראל אפילו אם לא סתר הישראל את העריבה ואפוא כמו שהוא אפ"ה שרי. דרכי תשובה שם ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ולא אסרו אלא פת של מיני דגן שדרך בני אדם לקבוע עליו סעודתן³³, ויבאו לסעוד עמהם ועל ידי כך יבאו לידי חיתונ³⁴. אבל פת של קטנית ושל אורז ודוחן מותר, ואפילו אפאו הגוי, מפני שאין רגילין לקבוע סעודה עליהם, ואין לאסור אותם משום בישולי גוים אם הקמה הוא של ישראל, שהרי אינם עולין על שלחן מלכים³⁵.

אם עירב שאר מינים עם חמשת מיני דגן הולכין אחר הרוב, אף עם אורז³⁶.

ה. רבי ובית דינו התירו השמן

שמן של גוים³⁷ וכן דבש מותרים, שלא אסרום משום שאין בהם משום קירוב הדעת כ"כ, והרוצה להחמיר על עצמו בהן הרי זה חסיד שומה וממרה על פי בית דין שהתירוהו.

ואפילו הם מבושלים מותרים³⁸, שאין בהם משום בישולי גוים שהרי נאכלין כמות שהן חיים, וגם אין בהם משום גיעולי גוים שהבשר והשומן פוגם אותם ומסריחן, וכן מים חמין שלהם מותרין, שאין עולין על שולחן מלכים וגם שותין אותן חיים ואין משתננין מברייתן ע"י האור, וגם לכלי גוים אין לחוש

³³ והוי יודע דחמשת מיני דגן ושאר מינים יש לכל אחד קולא והומרא. חמשת מיני דגן חומרא, אפילו פת שאין עולה על שלחן מלכים כמו עם סובין ומורסן וכדומה, אפילו הכי הוה בכלל גזירות פת. קולא, דלא פשטה הגזירה בכל המקומות, ובפלטת התירו גם כן, והיינו כי על הלחם יחיה האדם והתירו משום חיי נפש. ואלו שאר מינים קולא, דאם אין עולה על שלחן מלכים מותר אף פת של בעל הבית. וחומרא, אם עולה על שלחן מלכים אסור משום בישולי עובדי כוכבים, ופשטה הגזירה דשלקות בכל המקומות ומיהו במקומות שאין מצוי כי אם פת של שאר מינים, יראה דיש לו קולת הפת, דיש בו חיי נפש. משב"ז ג

³⁴ שזהו דבר חשוב ומביא לידי קירוב דעת. ט"ז שם א' וכן מסת הגדולה [הגה"ט] אות ב' [הראשון] דהוא הדין פת שרים ומלך, אף דלא יתחתנו בנו, לא פלוג. פמ"ג משב"ז א

³⁵ ואם עולה על שלחן מלכים על ידי בשמים ושאר תערובת, אסור משום בישולי עובדי כוכבים. והפרי חדש אות ה' [כתב] באיים הרחוקים שאין מצוי כי אם פת אורז ודוחן וקטניות, עולה על שלחן מלכים. משב"ז ג מהמנח"י

³⁶ פמ"ג משב"ז ב

³⁷ שו"ע ונו"כ קיד ז

³⁸ לבוש ומ"ז שם ז וש"ך ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

משום גיעולי גוים, דשומן פוגמן מלשתות³⁹. ועוד שסתם כלים אינם בני יומם.

ו. והשלכות וכבשין שדרכן לתת לתוכן יין וחומץ

דבר שבשלו גוי⁴⁰ או צלאו⁴¹, אפילו בביתו של ישראל ובכלי של ישראל, אסרוהו ג"כ חז"ל, חדא משום חתנות, ועוד שלא יהא הישראל רגיל אצל הגוי במאכל ובמשתה ויאכילנו דבר טמא. אבל כבוש ומעושן לא אסרו⁴².

יש אומרים דלא גזרו אלא בגוי שאין לו שייכות בו, אבל בגוי שיש לו לישראל שייכות בו, כגון אלו השפחות הקנויות לנו למלאכתן לא גזרו בהן⁴³, שאין חוששים באלו משום חתנות, דמשום שפלותן בלאו הכי לא יתחתן עמהם, ולא משום שמא יאכילנו דבר טמא, שאימת רבם עליהם, ויש אוסרין, ונוהגין להקל באלו השפחות שבבית אפילו אינם קנויות לנו אלא משרתות אותנו, מפני שאי אפשר שלא יחתה מעט אחד מבני הבית באש.

³⁹ תימא דודאי שומן משביח במים וזהו דבר שהחוש מעיד עליו וכן הוא בדוכתי טובי בפוסקי' ומחם בתו' והרא"ש סוף פג"ה שכתבו שם להדיא דלפי' רבינו אפרים ניהא מה שצותה תורה להגעיל כלי מדין בני יומן והלא אין במים ס' כנגדן והמים נ"ג כו' עכ"ל אלמא דאפילו הוחמו מים בכלי של עובד כוכבים ב"י אסורים וכן מוכח להדיא בדברי הר"ן פא"מ ד"ה לאוסרה בשדה ע"ש והוא פשוט אלא הטעם הכא דמותרין חמין שלהן משום דסתם כלים של עובדי כוכבים אינן ב"י כדלקמן סי' קכ"ב סעיף ו' וע"ש וכ"כ הר"ן שם ושאר פוסקים והוא פשוט. ש"ך יא' ובפר"ח כתב לי נראה עיקר כדברי העמרת זהב דמים חמים שהם לשתייה אין ספק שהשומן פוגמן ומותרים אבל מים חמים שהם להניח בתבשיל או ללוש בהם וכיוצא בהני השומן משביח בהם ובכחאי גוונא מיירו תוספות והרא"ש:

⁴⁰ שו"ע ונו"כ קינ"א

⁴¹ גל' מהרש"א שם

⁴² גל' מהרש"א שם

⁴³ שכיון שמוזהר עליה בשבת מן התורה כמו שנתבאר בלבוש החור סימן ד"ש [סעיף א'] הרי מלאכתה קנוי לו למעשה ידיה וליתא בכלל גוים שגזרו עליהם,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

ולא אסרו אלא דבר שאינו נאכל כמו שהוא חי, וגם⁴⁴ עולה על שולחן מלכים⁴⁵ ללפת בו את הפת או הפרפרת⁴⁶, אבל דבר הנאכל כמו שהוא חי, אפילו עם דבר אחר נאכל⁴⁷, כמו זנגביל⁴⁸ שנאכל חי עם לחם ומלח, אפילו הוא חשוב להעלות על שולחן מלכים⁴⁸ לא מיקרי בישול ולא גזרו עליו אפילו לאדם חשוב.

דין נאכל כמו שהוא חי תלוי ברוב העולם, והמיעוט בטלה דעתם, ואם קצת אוכלים וקצת אין אוכלים ויש ספק בהרוב אזלינן בכל מקום בתר מנהג אותו מקום⁴⁹.

י"א⁵⁰ שבישול מומר במחלל שבת בפהרסיא או כופר בתורה דינו כבישול גוי.

⁴⁴ הטעם דעיקר הגזירה משום חתנות ודבר שאינו חשוב כ"כ אין אדם מזמין חבירו עליו.

⁴⁵ כתב האו"ה קריבים וקורקבן ובני מעיים אף על גב דאמרינן לעיל (ר"ס ע"ה) אוכליהון לאו בר אינש ולא הוי חה"ל מ"מ אסורים משום בישולי עובדי כוכבים ומביאו ד"מ וכתב עוד דכמהין ופטריות עולין על שלחן מלכים משום פרפראות ויש בו משום בשולי עובדי כוכבים. ש"ך שם ב. ועי' בפר"ח (בדין מיני מתיקה). ובדין קרטופלים (תפוחי אדמה) ג"ל דבזה"ז עולין על שלחן מלכים ושייך ב"י בישול עכו"ם, ועי' חכ"א שפסק כן, אבל צלויים דאין עולין על שלחן מלכים כך ג"ל דשרי.

⁴⁶ מדלא התנה המחבר שיהא נשתנה מבריייתו ע"י האור אלמא דס"ל אפילו לא נשתנה אסור וכדעת הרמב"ם שהביא בב"י וכן דעת הרב בד"מ ובת"ח כלל ע"ה דין ט' וזה דעתו בהג"ה ס"ב שלא התיר האפונים אלא מטעם שאינם עולים על שולחן מלכים ולא מטעם דלא נשתנו מבריייתן וכמ"ש בד"מ ובת"ח שם אבל באמת נראה עיקר בש"ס (דעבודת כוכבים סוף דף ל"ז) בהר"ן ורש"י דאין אסור משום בשולי עובדי כוכבים אלא כשנשתנה מבריייתו ע"י האור וכ"פ בהג"א פא"ט מא"ז וכן נראה דעת הר"ף וכמו שכתב הר"ן וכן נראה דעת ראב"ן סי' ש"ג מיהו דעת שאר הפוסקים נראה דאין לחלק בזה. ש"ך שם א.

⁴⁷ דאם לא כן גם דג מליח לתסור, מגן אברהם סימן ר"ג ס"ק ד'. ואני נבוכ בפירות שלא נתבכרו עדיין כל צרכן ואין נאכלין עדיין חיין, אם יש בהם משום בשולי עובדי כוכבים. וטעם הספק, אם פירוש אמרם (פרק אין מעמידין עבודה זרה ל"ח א') כל הנאכל כמו שהוא חי, על המין דאם מינו נאכל כו', שרי אף שזה אינו נאכל מחמת שלא נתבכר עדיין. ומצאתי סמך בספר איסור והיתר הארוך מהר"י גרונדא דין בשולי גוי (כלל מגן אות ד', שכתב ומיהו הני אנשים הקשים אם בשלם עובד כוכבים מותרים, שרוב שבמינו עיקר אכילתן חיין, עכ"ל, ואם כן יהיה גם בזנגביל יבש אין צריך לטעם המגן אברהם, אלא כיון דמינו נאכל חי. ומה שכתוב בגמרא שם ע"ב מירי אסורים, לאו בקטנים, אלא מין שישאר לעולם במרירותו, ואם על ידי תיקון נאכלים חי ודאי שרי. גלין מהרש"א שם.

⁴⁸ הנה בת"ח שם דין י"א כ' בלשונו על שלחן מלכים עכו"ם וכן ראיתי במנח"י שם ס"ק ל"א שכ' וז"ל וכן שמעתי שעבשיו ערבסי"ן עולה על שלחן מלכים עכו"ם ומבואר מדבריהם דפשוט דהעיקר תלוי בשלחן מלכי עכו"ם ואם אינו עולה על שלחן מלכי עכו"ם אף שעולה על שלחן מלכי ישראל מותר וכן להיפוך אם עולה על שלחן מלכי עכו"ם אף שעל שלחן מלכי ישראל אינו עולה אסור אמנם למעשה צ"ע כי לא ראיתי לשום מחבר מגדולי האחרונים שיכתבו כן להדיא וגם הרמ"א בעצמו בש"ע וכל נושאי כלי הש"ע לא הזכירו שום דבר מזה שצריך שיעלה עש"מ עכו"ם דייקא וצ"ע. דרכ"ת שם י.

⁴⁹ פר"ח שם.

⁵⁰ עבה"ט של מהרי"ט ז"ל שכתב דעיקר הגזירה היתה משום חתנות כו' ועי' בס' תפארת למשה שכתב דלפי טעם זה שרי בישול של מומר דמשום חתנות ליכא (עיין לעיל ר"ס קי"ב מ"ש שם) אלא שהיה עוד טעם מבואר בב"י דשמא יאכילנו דברים אסורים ולפ"ז גם בישול של מומר אסור דהוי ככופר לכל התורה כולה ושמא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

מותר לשתות קפה שנתבשל על ידי גויים, ואין בו משום בישולי גוים. וכן פשט המנהג בכל תפוצות ישראל. ומנהג נכון הוא על פי הדין. ומכל מקום המחמיר על עצמו תבוא עליו ברכה. אולם יש לאסור שלא לשתות קפה במסיבות הגויים בבתי הקפה שלהם, משום קירוב דעת וחשש חתנות. אך המתארח בבית גוי ומכבדו בכוס קפה, רשאי לשתות הקפה. וכל זה באופן שמייחדים כלי להרתחת המים בלבד⁵¹.

הנוסעים במטוס של חברה לא יהודית, שיש לחוש שהשתמשו בכוסות של הקפה בחלב של עכו"ם, ישתו הקפה בכלי זכוכית. ובשעת הדחק אפשר להקל גם בכוסות של פורצלן⁵².

דגים קטנים של הסרדינים, שיש בהם סנפיר וקשקשת, מותרים באכילה, ואין לחוש בהם לאיסור בישולי גוים, מפני שאינם עולים על שלחן מלכים. וגם השמן שלהם אין לחוש בו לתערובת שמן טמא, דאומן לא מרע אומנותיה⁵³.

ז. וטרית טרופה וציר שאין בה דגה כלבית שוטטת בו והחילק וקורט של חלתית ומלח שלקונדית הרי אלו אסורין ואין איסורן איסור הנאה

קורט של חלתית⁵⁴ שהוא דבר חריף ביותר, אפילו חתכו אותו בסכין שאינה בן יומו אסורה, שחריפות החלתית ממתקת את הטעם שבסכין והרי הוא נותן טעם לשבח⁵⁵.

טרית טרופה שאין מכיר הראש ושדרה מהם אם הוא של דג טהור, וכן סלק והם דגים קטנים טהורים מעורבים מהרבה מינים אסורים, מפני שדגים טמאין מתערבין עמהם ואין יכולין להפרידן, שצריכין בקיאות רב שיכיר

יאכילנו דברים האסורים ע"ש ולפ"ז ה"ה מומר לחלל שבת בפרהסיא או לכל התורה כולה חוץ משתים אלו דדינו כעובד כוכבים כדלעיל סי' ב' ס"ה ולקמן סי' קי"ט גם כן בישולו אסור. פ"ת שם א ועפמ"ג או"ח בא"א סי' שכ"ה סקב"ב בסופו שכתב בפשי" דאסור

⁵¹ יחזה דעת ח"ד סימן מב, עמוד ריו. הליכות עולם ח"ז עמוד קיב. ושם עמוד קמ דבמסיבות של גויים יש לאסור. ולא רק חומרא וחסידות יביע אומר חלק י' חיו"ד

⁵² יחזה דעת והליכות עולם שם

⁵³ שו"ת יביע אומר חלק ה' חיו"ד סימן ט

⁵⁴ חלתית הוא מין פרי שקורין בלזר"א וחותרין את קרטיו בסכין. ט"ז יא. ובפר"ח נא בסופו פירוש חלתית מה שאנו קורין בלע"ז לזר"א פווארינט"ו laserpitium כפירוש רש"י [נה, ב ד"ה קורט] ורוב המפרשים, ויש אומרים

שהוא הנקרא בלדו"ר, Asafoetida

⁵⁵ לבוש וש"ך שם טו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

אותם מפני שהם דומין לטהורים ולא מינכרו⁵⁶, ואיכא למיחש לאחד מאלף שבהם דבריה לא בטלה. אסורין לקנותן מהן ואסורין באכילה ומותרין בהנאה.

וכבשין שדרך לפעמים שנותנין בהן יין, אף על פי שאין ידוע אם הכל נותנין בהן יין, אף על פי כן אסורין לקנותן מהן ואסורין באכילה ומותרין בהנאה, אבל אם ידוע שהכל נותנין בהם יין, אסורים אפילו בהנאה משום יין נסך המעורב בהן שהוא אסור בהנאה⁵⁷, ויש מתירין למכור אותן אפילו נתנו בהן ודאי יין חוץ מרמי יין נסך שאנו משערין שנתנו בהם⁵⁸.

ח. חלב טהור עומד חלב טמא אינו עומד

חמאה של גוים⁵⁹ לא מצינו לחכמי התלמוד שגזרו עליה, וגם אין בה טעם ברור לאוסרה, שאם משום חלב טמא, חלב טמא אינו עומד, ואי משום מיעוט ציחצוח חלב טמא שנשאר דבוקה בה, הוי דבר מועט ואין לאוסרו בשביל כך⁶⁰, אלא שנהגו בו איסור⁶¹ משום אותו מיעוט חשש שאין בו ממש.

⁵⁶ שאין להם קשקשת ועתידים לגדל לאחר זמן וקו"ל דמותר (כדלעיל ר"ס פ"ג) רש"י וכן פ"י הרמב"ם בפי' המשנה והברטנורה ולפ"ז משמע דשאר דגים קטנים שיש בהן קשקשת מותרים שהרי יכול להבחין ביניהם ובין הטמאים. ש"ך טז

⁵⁷ ואף על פי שאינו יודע בודאי אם נתנו לתוך אלו, אסורין בהנאה מספק כאילו היה ודאי שנתנו גם לתוך אלו, כיון שהכל דרכן לתת יין, ודאי גם באלו נתנו יין ואסורין בהנאה כולן שכולן נכשרין לאכילה על ידי היין והוי היין עיקר

⁵⁸ ואם ידוע שגוי אחד יש בעיר שאינו מערב בו יין והשאר הם ספיקא, מותר ליקח מכולן כל זמן שלא ידענו בודאי שעירב בו, דכל כי האי גוונא תלינן לקולא באיסורי דרבנן, ואם ידוע שמקצת גוים בוודאי מערבין בו ומקצת בוודאי אין נותנין בו יין, אזלינן בתר רובא דכל דפריש מרובא קא פריש, אבל אסור לקנות מהן בבתייהם דכל קבוע כמחצה על מחצה דמי. רמ"א ולבוש שם ועיין בט"ז יג יד

⁵⁹ שו"ע ונו"כ טז ג

⁶⁰ ואף על גב דבגבינה אסרו בחד טעמא בשביל כך, אין בחמאה כל כך גומות כמו הגבינה לכך לא גזרו בחמאה. ואף על גב דגבי גבינות אסרינן בסמוך אפילו במקום היתר שאני חמאה שלא היתה כלל בתוך הגזירה במשנה ע"כ לא שייך בזה לומר לא פלוג רבנן. לבוש וט"ז יב

⁶¹ "ל הרמב"ם החמאה של עובד כוכבים מקצת הגאונים התיירוה שהרי לא גזרו על החמאה וחלב הטמא אינו עומד. ור"ל כמ"ש ל"ה ב' אי דקבעי לגבינה כו' וכ' ומקצת הגאונים אסרוה מפני צחצוחי חלב שישאר בה כו' וכמ"ש בגמ' שם ואב"א כו' ופליגי הגאונים באוקימתות שם א' דסברא שניה ס"ל כו' חנינא לפי שא"א כו' וכפירש"י וא"כ ה"ה בחמאה וסברא הראשונה ס"ל כשמואל מפני שמעמידין כו' ולא משום צחצוחי חלב ולפיכך החמאה מותר ולא היתה בכלל גזירה ובזה תליא נמי שני התירועים שם ב' אי דקא בעי כו' ואב"א כו' וכן ס"ל (להרמב"ם) כשמואל כמ"ש בס"ב וכן כתי' ראשון הנ"ל כמ"ש שם חלב בהמה טמא אינו נקפה ועומד כחלב הטהורה ואם נתערב חלב טמא בחלב טהורה כשתעמיד אותו יעמוד חלב הטהורה ויצא חלב הטמא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

הילכך במקום שנוהגין בה היתר אין לאוסרה להם, אבל במקום שנוהגין בה איסור ואפילו לא נהגו בו כולם אלא רובם אין לשנות ממנהגם, ומכין ומייסרים המקילין בה במקום שנהגו בה איסור.

ובמקום שאין מנהג ידוע בהם ובשלה עד שהלכה לה ציחצוח החלב שדבוקה בה מותרת, ואפילו לכתחלה מותר לבשלה כדי שילכו להן ציחצוחי חלב⁶², ואם בשלה גוי מותרת, דסתם כלי גוים אינן בני יומן.

מי שהולך ממקום שאין אוכלין אותה למקום שאוכלין אותה אוכל שם עמהם, ואין בה משום חומרי מקום שיצא וכו'⁶³. אבל אסור להביאה עמו לאוכלה במקום שנוהגין בה איסור, אם לא שיש בה היכר שהיא באה ממקומות המותרים,

וההולך ממקום שנהגו בה היתר למקום שנהגו בה איסור אסור לו לאוכלם שם, משום דברים שאחרים נהגו בהן איסור אי אתה רשאי להתירה בפניהם, ויש אומרים דהוא הדין אם הובאה ממקום היתר למקום איסור נמי אסורה אפילו יש בה היכר, והכי נהוג.

המנהג במקומותינו⁶⁴ לאכול חמאה של גויים, אם יודעים בבירור שאין בה זיוף לערב בתוכה חלב, וגם יש חמאות של גויים שיש בהם תערובת שומן חזיר, ולכן אין לאכול חמאה של גויים בלי דרישה וחקירה היטב. ויש מקומות שנהגו שלא לאכול חמאה של גויים. ואם רוב העיר נוהגים בה איסור אין לשנות.

אבקת חלב של גויים שמעריבים בשוקולד וכדומה, מעיקר הדין אין בזה איסור משום חלב עכו"ם, אחר שידוע שעושים אבקה זו מחלב פרות. וכן דעת החזון איש, הרב זקן

עם הקום ומפני זה יתן הדין שכל חלב הנמצא ביד עובד כוכבים אסור שמא עירב חלב בהמה טמאה וגבינת העובד כוכבים מותרת שאין חלב בהמה טמאה מתגבן אבל בימי חכמי המשנה נזרו כו' אבל לשיטת תוס' ד"ה לגבינה כו' דבעשאו העובד כוכבים הגבינות אין לחוש אפילו לתי' בתרא כנ"ל כיון שדעתו כן לא יערב ור"ח דקאמר לפי שא"א כו' קאי אארס אמילתיה דריב"ל ולפ"ז חמאה לד"ה מותר וזה דעת סמ"ק שמתיר וכו' טעם אחר שאין בחמאה גומות וסמ"ג והג"מ כתבו בשם בע"ה דחמאה הוא מי"ח דבר כמ"ש בירושלמי פ"ק דשבת תני רשב"י בו ביום נזרו על פיתן ועל שמנן ועל כבשותיהן ועל מלחותיהן וגבינותיהן וחמאותיהן וכתב סה"ת אמנם בירושלמי שלנו אין כתוב חמאותיהן. והכריע בב"י אין מוחין כו' ואם כו'. ביאור הגר"א שם

⁶² אין זה כמבטל איסור לכתחלה דשמא אין כאן איסור כלל ועוד דאין כוונתו לבטלה רק שילכו לה הצחצוחי חלב בית יוסף ות"ח כלל ע"ה דין א. ש"ך כת, ובפר"ח כתב דשמא אין כאן איסור כלל, ועוד שאין כוונתו לבטל האיסור לאוכלו עם ההיתר מעורב כשאר ביטול בעלמא אלא כוונתו לכלות ולהוציא האיסור מהעולם דומיא דהגעלה וליבון דלא מקרי מבטל איסור, וזה ברור.

⁶³ בלבוש כתב כיון שהוא איסור קל מאוד, ועיין במ"ז יג שכתב משום דשם עושין אותה בהכשר בלא חשש בעולם ואלו היו עושין כאן כמוהם היו ג"כ אוכלין אותה אלא שלא הורגלו רובם כאן כ"כ או"ה ולא כמ"ש בלבוש על זה לפי שהוא איסור קל דכל שיש איסור מה לי קל מה לי חמור ותו דא"כ גם ההולך ממקום היתר לאיסור יאכל שם דמ"ש אלא כדפרישית

⁶⁴ לקוט יוסף איסור והיתר כרך ב' עמוד קז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

אהרן, לבושי מרדכי, ועוד. ולכן מותר לאכול שוקולד זה. אולם עם כל זה ראוי ונכון להחמיר בזה⁶⁵. אך לקטנים יש להקל גם במיני מתיקה.

אבקת חלב סינטטי⁶⁶ או פרווה הנמכרת כיום ברוב החנויות בארץ, אם אין עליהם הכשר אסור לאוכלה מחשש שמא עירבו באבקה זו חומרים אחרים האסורים באכילה. והדין כן גם באבקת חלב סינטטי המיוצרת בארץ.

ט. פעם אחת הלך רבי למקום אחד וראה פת דחוק לתלמידים אמר רבי אין כאן פלטר ... פלטר עובד כוכבים לא אמר אלא דליכא פלטר ישראל אבל במקום דאיכא פלטר ישראל לא

יש מקומות⁶⁷ שמקילין⁶⁸ ולוקחים פת מנחתום העובד כוכבים, במקום שאין שם נחתום ישראל, מפני שהיא שעת הדחק אבל אם ילך ד' מילין ימצא פת ישראל אסור לאכול פת עכו"ם⁶⁹. וי"א⁷⁰ שמותר אפילו במקום שפת ישראל מצויה⁷¹.

⁶⁵ ילקוט יוסף איסור והיתר ב' עמוד צו. וכ"ד כמה מאחרוני זמנינו, ובהם: שו"ת לבושי מרדכי, זקן אהרן וולקין, החזון איש (יורה דעה סימן מא סעיף ד'), הר צבי, אג"מ, ישכיל עבדי, דבר יהושע, ישיב משה, צ"ץ אליעזר

⁶⁶ ילקוט יוסף איסור והיתר כרך ב' עמוד קב

⁶⁷ שו"ע ונו"כ קיב ב

⁶⁸ לפי שגזירת הפת לא נתפשט בכל המקומות בשעה שגזרו עליה בימי התנאים. מ"ז ד. וכתב הש"ך ח ולפ"ז משמע דאפילו פת של בעלי בתים מותר דהא לא נתפשט כלל איסור פת של עובדי כוכבים באותן מקומות וכן מוכח עוד במרדכי שם ע"ש ואף על גב דבירושלמי פא"מ אוסר פת של בעלי בתים וכן סוברים יש פוסקים הא אינהו נמי אסרי פלטר עובד כוכבים בדאיכא פלטר ישראל והיינו משום דס"ל נתפשט האיסור בכל המקומות אלא דחזרו והתירו משום חיי נפש פלטר עובד כוכבים היכא דליכא פלטר ישראל אבל מאן דס"ל דלא נתפשט האיסור באותן מקומות כלל בכל ענין שרי ובוה ישבתי שם על נכון מה שהתרעם הב"י על מ"ש הטור ולדעת א"א ז"ל אין חילוק בו ושוב מצאתי און לי במ"מ ע"ש אבל מדברי האו"ה ריש כלל מ"ד והרב והעמ"ק מבואר דאפילו אותן שנהגו היתר בפת פלטר אף בדאיכא פלטר ישראל אסורים בפת של בעלי בתים. כנה"ג בהגהות ב"י אות מ"ה.

⁶⁹ רמ"א שם מהב"י לדעת המרדכי וסמ"ק והג"א ומהרא"י ואו"ה ריש כלל מ"ד

⁷¹ כתב בתורת חטאת כלל ע"ה סעיף א' פת של עכו"ם נהגו בו היתר בכל המקומות על כן לא אאריך בחילוקי דיניו כי כבר פשט המנהג להתירו ולאוכלו אפילו כשיש לו פת של ישראל ומי שנהג בו יחמיר כפי מה שרוצה להחמיר על עצמו, אמנם בימים שבין ראש השנה ליום הכפורים כתב[ו] הרא"ש [סוף ראש השנה] והמרדכי בראש השנה בשם אבי העזרי [סוף סימן תקכ"ט] שיש להחמיר, וכן נוהגין המדקדקים להחמיר בכל מאי דאפשר להחמיר עכ"ל, משמע מזה מי שרוצה להחמיר מחוייב לידע כל דיניו וק"ל. בית הלל שם ועי' בישועות יעקב ס"ק ג' שכ' שבק"ק לבוב נתייסד המנהג דאף שנהגו להחמיר כל השנה ונהגים מאכילת פת פלטר של

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת עבודה זרה

אבל פת של בעלי בתים, אין שם מי שמורה בה להקל, וכן מנהג הספרדים⁷², שעיקר הגזירה משום חתנות⁷³, ואם יאכל פת בעלי בתים יבא לסעוד אצלם ואינו נקרא פת בעל הבית, אלא אם עשאו לבני ביתו, אבל עשאו למכור, מיקרי פלטר, אף על פי שאין דרכו בכך. וכן פלטר שעשאו לעצמו, מקרי בעל הבית. אולם לאשכנזים תקנת הפת לא פשטה בכל מקום, ואפילו של בעל הבית מותר⁷⁴.

וכן פת של ישראל שאפאה עובד כוכבים אפילו פת של פלטר אין להקל⁷⁵. פת בעל הבית גוי שאסורה לישראל, אין חילוק בזה בין גוי נוצרי שעובד עבודה זרה, לגוי ישמעאלי שאינו עובד עבודה זרה, שהרי כל הטעם משום חתנות, וזה שייך גם לגבי ישמעאלים שאינם עובדים עבודה זרה. ושלא כמי שרצה לחלק בזה.

ישראל המחלל⁷⁶ שבת בפרהסיא, אף על פי שדינו כעכו"ם, וכמו שכתב הרמב"ם (בסוף הלכות שבת), פתו מותרת, כיון שאין בו איסור חתנות, שאם בתו שומרת תורה ומצות ויש בה יראת שמים, מותרת להנשא לבר ישראל, הילכך פת שאפאה לעצמו, או עוגה שאפאה לעצמו, מותרת לכל ישראל.

כשאין פת ישראל מצויה, וקנה פת פלטר של גוי, ואחר כך הביאו לו פת של ישראל, מה שקנה מותר לו לאכול⁷⁷.

עכו"ם מ"מ ביום ראשון לאחר הפסח דאז עדיין אין פת של ישראל מצוי לסיבת חמץ שעבר עליו הפסח דצריכין להכין השאור שמחמיצין בו את הפת וכמו כן גם שאר דברים הצריכין לפת ובפרט לגלוסקאות היפים לוקחים הכל מן פלטר עכו"ם ואומרים דאז דינו כמו מקום שאין פלטר ישראל מצוי דמותר בכל המקומות ועיי"ש במ"ש בזה והביא סמוכין וראיות למנהג זה עיין שם

⁷² יחזקאל דעת ח"ה סי' רלז

⁷³ בסעיף ח' פסק הר"ב דבמקום שאין מצוי מותר אפילו של בעל הבית, ואין צריך להמתין ארבעה מילין [רמ"א סוף הסימן]. ועשרת ימי תשובה נזהרין. פמ"ג שם ח

⁷⁴ פמ"ג שם י

⁷⁵ ז"ל הש"ך שם ז דוקא פת עובד כוכבים אבל פת ישראל שאפאו עובד כוכבים כתב המור שלא נהגו בשום מקום להתיר שהרי הוא כבישולי עובד כוכבים וכ"כ האו"ה כלל מ"ד דין ט' בשם תשובת הגאונים והוא מדברי המרדכי פרק אין מעמידין שהביא כן בשם תשו' הר"ם מהגאונים (והוא בתשובת מהר"ם דפוס פראג סימן ל"ג) וכ"כ בת"ח שם ריש דין ב' ומבואר בדבריהם שם דאע"פ שהפת של עובד כוכבים אפה עובד כוכבים נהגו בו היתר וכ"כ העט"ז ומעמא דלא אסרי בכה"ג פת משום בשולי עובדי כוכבים דהוא גזירה שאין רוב הצבור יכולים לעמוד בה והלכך בפת של ישראל שאפאה עובד כוכבים דלא שייך ה"ט אסור

⁷⁶ הליכות עולם חלק ז' עמוד צא

⁷⁷ יביע אומר חלק ו' סימן ד' אות א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

